4. 9. 2015

ID: 98874

Náhrada škody

Poškozený má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených na vypůjčení či pronájem vozu (zejména po dobu opravy vlastního motorového vozidla, je-li skutečně opravováno); tato náhrada zásadně nesmí přesahovat obvyklou cenu pronájmu obdobných aut v daném místě a čase. Skutečnou škodu, spočívající v nákladech na vypůjčení náhradního vozu, jež převyšují náklady na provoz vlastního vozu, je odpovědný subjekt povinen nahradit jen v rozsahu, v jakém náklady byly vynaloženy nutně a účelně na vypůjčení (nájem) náhradní věci, odpovídající věci poškozené. I u srovnatelného náhradního vozidla platí, že rozsah náhrady, k níž je škůdce povinen, je omezen hlediskem účelnosti. Výši náhrady škody, za niž škůdce odpovídá, je třeba stanovit s ohledem na obvyklé ceny pronájmu obdobných osobních aut v daném místě a čase; výše náhrady není totiž dána částkou skutečně vyplacenou v jakékoliv výši, ale výší částky účelně vynaložené. Totéž platí, i pokud jde o dobu použití náhradního vozidla. Otázkou, zda náklady na nájem náhradního vozidla byly nutné a účelné, závisí na posouzení konkrétních okolností případu. Délka nutné doby se posuzuje vzhledem k individuálním skutkovým okolnostem (stav vozidla, rozsah opravy, existence tzv. totální škody) a k postupu obvyklému při řešení následků obdobných nehod.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 25 Cdo 4868/2014, ze dne 1.6.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobkyně J + K KREDIT, s. r. o., se sídlem P., zastoupené JUDr. J.B., advokátem se sídlem P., proti žalované České kanceláři pojistitelů, se sídlem P., zastoupené Mgr. J.G., advokátem se sídlem B., o pojistné plnění, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 4 pod sp. zn. 25 C 54/2012, o dovolání žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 2. 7. 2014, č.j. 39 Co 266/2014-217, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 2. 7. 2014, č.j. 39 Co 266/2014-224, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

Žalobkyně se domáhala po žalované zaplacení 199.238 Kč s příslušenstvím. Žalovanou částku tvoří neuhrazená část věcné škody vzniklé na vozidle žalobkyně při dopravní nehodě ze dne 12. 7. 2011 ve výši 108.215 Kč, část půjčovného za náhradní vozidlo ve výši 83.523 Kč a náklady za vypracování znaleckého posudku pro vyčíslení škody ve výši 7.500 Kč.

Obvodní soud pro Prahu 4 rozsudkem ze dne 10. 2. 2014, č.j. 25 C 54/2012-182, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 159.909,- Kč s příslušenstvím, zamítl žalobu co do částky 39.329 Kč s příslušenstvím a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Soud zjistil, že dne 12. 7. 2011 došlo v Praze 9 k dopravní nehodě, při níž nepojištěné vozidlo Ford Mondeo narazilo zezadu do vozidla Mercedes GL ve vlastnictví žalobkyně. Při nehodě byl podle zápisu o poškození vozidla poškozen zadní nárazník včetně výztuhy, spoiler a odrazka zadního nárazníku, zámek zadní kapoty, parkovací čidlo, koncovka výfuku, turbo, střední a zadní díl výfuku, levé a pravé paroží výfuku. Poškozené vozidlo žalobkyně bylo předáno do opravy společnosti AUTO TURMAN, s. r. o., u níž si žalobkyně „zapůjčila“ na dobu opravy náhradní vozidlo rovněž tovární značky Mercedes GL. Doba „zapůjčení“ byla 33 dnů, a to od 13. 7. 2011 do 3. 8. 2011, a dále od 26. 9. 2011 do 7. 10. 2011, sazba za „půjčení“ činila 5.900 Kč za den plus DPH, žalobkyně tudíž zaplatila za nájem náhradního vozidla celkem 194.700 Kč bez DPH a za opravu 203.183 Kč bez DPH, včetně DPH bylo zaplaceno 477.460 Kč. Soud dospěl k závěru, že žalobkyně se může vůči žalované domáhat vyplacení pojistného plnění ve výši náhrady za poškození vozidla způsobené nepojištěným automobilem i náhrady za nájem vozidla. Soud shledal nutnými a

účelně vynaloženými náklady (po odpočtu plnění 109.404 Kč žalovanou dobrovolně vyplaceného) v částce 159.909 Kč. Zdůraznil, že hlavní vinu za nepřiměřeně dlouhé trvání opravy nese žalovaná, respektive jí určená pojišťovna, když bylo prokázáno, že po nehodě bylo vozidlo dopraveno do servisu, pojistná událost byla nahlášena, s opravou se však na základě pokynu žalované čekalo do provedení prohlídky servisním technikem České podnikatelské pojišťovny, kterou vyřízením pojistné události pověřila, přičemž k první prohlídce došlo až 3. 8. 2011, tedy po 21 dnech a po opakovaných urgencích servisu; samotná oprava pak trvala 12 dnů. Soud odmítl námitky žalované, že si žalobkyně mohla rozsah poškození zdokumentovat sama nebo že mohla požádat pojistitele poškozeného o prohlídku, neboť podle soudu postup pojišťovny nemůže jít k tíži žalobkyně, která se řídila pokyny žalované. Účelnost nákladů vynaložených na nájem náhradního vozidla soud dovodil z potřeby žalobkyně užívat každodenně „zapůjčený" vůz, který nemohl být nahrazen vozem užívaným jednatelkou žalobkyně, neboť tento vůz neodpovídal (zejména velikostí zavazadlového prostoru) parametrům poškozeného vozidla nezbytným pro zajištění podnikatelských aktivit žalobkyně. Úspornější byl též dlouhodobý pronájem vozidla než opakovaný pronájem kratší. Za důvodné považoval též přerušení doby opravy od 4. 8. do 25. 9. 2011 a přechodné užívání nedoopraveného poškozeného vozidla, které bylo vynuceno tím, že náhradní vozidlo se specifickými parametry bylo na uvedenou dobu rezervováno pro jiného zákazníka.

K odvolání žalované Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 2. 7. 2014, č.j. 39 Co 266/2014-217, ve znění doplňujícího usnesení ze dne 2. 7. 2014, č.j. 39 Co 266/2014-224, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku ohledně odvoláním napadené částky 85.196,- Kč s příslušenstvím, změnil jej ve výrocích o náhradě nákladů řízení a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení. Odkázal na judikaturu Nejvyššího soudu, z níž podle odvolacího soudu plyne, že žalobkyně má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených, tedy v daných souvislostech za zapůjčení srovnatelného vozidla na nezbytně nutnou dobu. Spornou otázku, zda v době od 13. 7. do 3. 8. 2011 šlo o náklad účelně vynaložený za vypůjčení náhradního vozidla, posoudil odvolací soud tak, že v daném případě šlo o škodu vyvolanou škodnou událostí umocněnou žalovanou jako osobou vyřizující nárok žalobkyně na vyplacení pojistného plnění. Zdůraznil, že vozidlo nebylo užíváno na pokyn žalované, která žalobkyni vyzvala, aby s opravou vyčkala do prohlídky technikem. Lze tak podle soudu pochopit, že žalobkyně z obavy, aby nepřišla o předpokládané pojistné plnění, vozidlo do prohlídky nepoužívala a stěží jí žalovaná může klást k tíži, že se neřídila jejími pokyny. Odvolací soud se ztotožnil s názorem soudu prvního stupně v tom, že poškozené vozidlo plnilo pro žalobkyni nezastupitelnou funkci, tedy že bylo každodenně užíváno pro své užitné vlastnosti, přičemž ostatní vozidla žalobkyně sloužila k jiným účelům a žádné z nich nemělo odpovídající velikost zavazadlového prostoru.

Proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, a to v rozsahu částky 73.725 Kč s úrokem z prodlení, přiznané žalobkyni z titulu náhrady nákladů na pronájem náhradního vozidla v období od 13. 7. 2011 do 3. 8. 2011. Přípustnost dovolání dovozuje z § 237 o. s. ř., neboť dovoláním napadený rozsudek odvolacího soudu závisí na vyřešení právní otázky, která nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud vyřešena. Dovolatelkou vznesená právní otázka spočívá v posouzení, zda náklady na pronájem náhradního vozidla za vozidlo poškozené při dopravní nehodě lze považovat za nutně a účelně vynaložené za situace, kdy poškozené vozidlo není opravováno, je pojízdné, může poškozenému sloužit k naplňování jeho potřeb, ale poškozený ho přesto nepoužívá z důvodu čekání na provedení prohlídky poškozeného vozidla technikem žalovanou pověřené pojišťovny, a zda žalovaná může navýšit škodu postupem při likvidaci škodné události, např. prodlením při uskutečnění prohlídky poškozeného vozidla technikem pojišťovny. Dovolatelka v této souvislosti namítá, že žádný právní předpis ani smlouva neukládá povinnost technika k prohlídce poškozeného vozidla vyslat a jeho prostřednictvím stav poškozeného vozidla zadokumentovat. Je to naopak poškozený, kdo má v souladu s § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, povinnost škodu nejen uplatnit, ale též prokázat. V této souvislosti má podle dovolatelky poškozený dostatek možností, jak rozsah poškození vozidla zaznamenat, a svůj nárok tak

věrohodně doložil. Má za to, že náklady za pronájem náhradního vozidla nelze za popsané situace, tj. za dobu čekání na prohlídku vozidla, které je jinak provozuschopné a není opravováno, považovat za nutně a účelně vynaložené, a proto jejich náhrada žalobkyni nenáleží. Rozporuje též existenci příčinné souvislosti mezi prodlením technika žalovanou pověřené pojišťovny s prohlídkou poškozeného vozidla a jednáním škůdce a odmítá dovozovat jeho odpovědnost za způsob likvidace škodné události. Dovolatelka má též za to, že řízení je postiženo vadami, jež mají za následek nesprávné právní posouzení věci spočívající v nedostatečném poučení žalované podle § 118a odst. 3 o. s. ř. v řízení před soudem prvního stupně a připuštění skutkových tvrzení až po nastalé koncentraci řízení ke konci prvního jednání podle § 118b odst. 1 o. s. ř., jakož i po poučení podle § 119a o. s. ř. Navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu a soudu prvního stupně, pokud jimi bylo rozhodnuto o částce 73.725 Kč s příslušenstvím zrušil a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatelky (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je přípustné podle § 237 o. s. ř., není však důvodné.

Rozsah plnění, k němuž je žalovaná povinna podle § 6 odst. 2 písm. b) zákona č. 168/1999 Sb. ve znění pozdějších předpisů, je dán rozsahem způsobené škody. Jak již dříve dovodila judikatura, újma spočívající v tom, že poškozený vynaložil vyšší náklady na „vypůjčení“ [dnes spíše „nájem“] osobního automobilu ve srovnání s náklady, jež by jinak vynaložil na provoz svého automobilu, který nemohl použít v důsledku poškození, je skutečnou škodou, kterou je škůdce povinen nahradit v rozsahu nutně a účelně vynaložených nákladů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 11. 1990, sp. zn. 1 Cz 86/90, publikovaný pod č. 7/1992 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Soudní praxe (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 3. 2010, sp. zn. 25 Cdo 3911/2007) je ustálena v názoru, že poškozený má právo na náhradu nákladů účelně vynaložených na vypůjčení či pronájem vozu (zejména po dobu opravy vlastního motorového vozidla, je-li skutečně opravováno); tato náhrada zásadně nesmí přesahovat obvyklou cenu pronájmu obdobných aut v daném místě a čase. Skutečnou škodu, spočívající v nákladech na vypůjčení náhradního vozu, jež převyšují náklady na provoz vlastního vozu, je odpovědný subjekt povinen nahradit jen v rozsahu, v jakém náklady byly vynaloženy nutně a účelně na vypůjčení (nájem) náhradní věci, odpovídající věci poškozené. I u srovnatelného náhradního vozidla platí, že rozsah náhrady, k níž je škůdce povinen, je omezen hlediskem účelnosti. Výši náhrady škody, za niž škůdce odpovídá, je třeba stanovit s ohledem na obvyklé ceny pronájmu obdobných osobních aut v daném místě a čase; výše náhrady není totiž dána částkou skutečně vyplacenou v jakékoliv výši, ale výší částky účelně vynaložené. Totéž platí, i pokud jde o dobu použití náhradního vozidla. Otázkou, zda náklady na nájem náhradního vozidla byly nutné a účelné, závisí na posouzení konkrétních okolností případu. Délka nutné doby se posuzuje vzhledem k individuálním skutkovým okolnostem (stav vozidla, rozsah opravy, existence tzv. totální škody) a k postupu obvyklému při řešení následků obdobných nehod.

Ačkoli rozsah pojistného plnění žalované se zásadně odvíjí od rozsahu škody způsobené osobou, která za škodu odpovídá, neznamená to, že je vždy shodný. Pojistné plnění má svá specifika, stanovená zákonem č. 168/1999 Sb. i pojistnými podmínkami.

V projednávaném případě k prodlení s opravou poškozeného vozidla došlo z důvodu pokynu žalované, aby se s opravou počkalo do provedení prohlídky servisním technikem žalovanou zvolené a pověřené pojišťovny. V této souvislosti se dovolací soud ztotožňuje se závěrem odvolacího soudu, že nelze klást k tíži žalobkyni, že se řídila pokynem žalované (což je její povinností ve smyslu § 8 odst. 1 zákona č. 168/1999 Sb.), když právě postup (pokyn) žalované byl příčinou zvýšených nákladů za nájem tohoto vozidla. Není rozhodné, že žádný právní předpis ani smlouva neukládá žalované (pověřené pojišťovně) vyslat k prohlídce poškozeného vozidla technika a jeho prostřednictvím stav

vozidla zadokumentovat. Pokud žalovaná vyzvala žalobkyni, aby s opravou bylo vyčkáno do prohlídky vozidla servisním technikem, dala tím najevo, že právě takový postup pokládá za splnění povinnosti žalobkyně prokázat svůj nárok ve smyslu § 6 odst. 2 zákona č. 168/1999 Sb., a proto zvýšení nákladů na opatření náhradního vozidla, jež je nepochybně v příčinné souvislosti s postupem žalované, musí zatěžovat žalovanou. Dovolací soud zastává názor, že dojde-li ke zvětšení škody takovýmto postupem žalované, je žalovaná povinna i tuto škodu pojištěnému uhradit, a to bez ohledu na okolnost, že samotný škůdce (původce dopravní nehody) za tuto škodu neodpovídá.

Dovolací soud též neshledal, že by řízení před soudy bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, když zjištěné skutečnosti (zejména nemožnost užití dalšího vozidla žalobkyně k realizaci její činnosti a pokyn pojišťovny k vyčkání na prohlídku technika) vyplynuly z výpovědí svědků, jejichž výslech byl navržen na prvním jednání ve věci (srov. č. l. 41), tj. před koncentrací řízení, a proto nelze přisvědčit dovolatelce, že k uvedeným skutečnostem nemohly soudy přihlédnout. Rozhodnutí odvolacího soudu v dovoláním dotčeném rozsahu není založeno výlučně na závěru o neprokázání rozhodných skutečností žalovanou, proto není důvodná ani námitka porušení poučovací povinnosti podle § 118a odst. 3 o. s. ř. Kromě toho žalovaná již v odvolání tuto námitku uplatnila, je tedy zřejmé, že si své důkazní povinnosti byla vědoma (a tedy by bylo přepjatým formalismem vytýkat odvolacímu soudu, že jí uvedené poučení neposkytl), přesto však žádné nové důkazy nenavrhla a ani v dovolání je nespecifikovala.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí odvolacího soudu je z hlediska řešené právní otázky správné a Nejvyšší soud neshledal existenci vad řízení ve smyslu § 242 odst. 3 o. s. ř., dovolání podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- Odpovědnost za vady
- Náhrada nákladů na výživu pozůstalých (jiných) osob
- Mezinárodní příslušnost ve věcech rodičovské zodpovědnosti
- Smlouva o dílo (exkluzivně pro předplatitele)
- Spotřebitelský úvěr (exkluzivně pro předplatitele)
- Starobní důchod (exkluzivně pro předplatitele)
- Veřejná obchodní společnost (exkluzivně pro předplatitele)
- Vypořádání SJM (exkluzivně pro předplatitele)
- Přiměřené protiplnění
- Předkupní právo
- Ochrana osobnosti